

omnia patrum magistratumque de cœta turbare posset si quum sine plebe populus nec leges ferret, nec judicaret nec de bello ac pace decerneret. Quum vero, ubi loco totius populi turba quædam vel fax hominum pleraque pro lubitu decernit, in ochlocratiam, adeoque vitiosam reip. formam degeneret civitas: (§. CXXIII. 61.) Romanam remp. tum parum ab ochlocratia absuisse, facile est ad intelligendum.

§. CXXVII.

Quod ad SYSTMATA CIVITATUM attinet, quum illa Quomo- vel ex duobus pluribusve regnis, quæ sub communi do in sys- capite veluti in unum regnum coaluerunt, (§. CXIX.*) temati- vel ex pluribus civitatibus, foedere junctis, (§. eod.) bus civi- oriantur: facile patet, 101) priore casu regnabista, tatum? nisi plane sint ~~immanentia~~, præter communem regem communia etiam habere debere comitia, 102) ad ea que utriusque regni ordines, certo numero, pro vi- rium ratione esse evocandos. Posteriore vero casu 103) civitates singulas immanentia majestatis jura suo arbitrio; 104) transeuntia, quæ ad communem securi- tatem pertinent, communi consilio exercere, ac proinde 104) delegatos à singulis homines collègium aliquod sive perpetuum, sive temporarium, debere constituere, quod de rebus ad communem securitatem pertinentibus consulat in medium, et, quid factu opus sit, re prius cum civitatibus suis communicata, decernat.*)

*) Talis olim Amphictionum, nec non civitatum Achaicarum, senatus, de quo plura Boecler. diss. de Amphiction, et Ubbi Emm. ver. Græc. Tom. III. p. 305. Sed quum ho- die exemplum hujusmodi systematis, senatusque in eo necessarii, præbeant florentissima Belgarum Helvetiorumque republiæ, quas, Jos. Simlerus, Templeus alii que viri docti, accuratissime descripsérunt: non est, quod hic actum agere velimus.

§. CXXVIII.

Enimvero quum pleraque ad foederis leges, quibus coa-

coaluerunt, redeant: (CXIX. 69.) fieri non potest, 105) Magna quin hæ respubliæ sint diversissimæ, 106) aliæque est syste- arctiore, aliæ paullo laxiore vinculo sint conjunctæ, matum 107) aliæ plus, aliæ minus inter se commune ha- civita- beant: immo et 108) quibusdam communia æraria, tum di- officinæ monetariae, armamentariaque sint, quibusdam versitas. non sint: denique 109) quædam præsidem quemdam, communis que fœderis veluti custodem, senatus præfi- ciant, aliæ ab hoc instituto abhorreant: denique 110) nec jus suffragii, nec modus ea quæ ad com- munem securitatem necessaria sunt, contribuendi, nec reliqua instituta eodem ubique modo sese habere possint.

C A P U T . VII

(De summa potestate, eamque adquiren- di modis.

§. CXXIX.

Qum qui coalescent in rempublicam antea in sta- tu naturali vixerint, (§. III.) isque fuerit status I m p e- aequalitatis et libertatis: (§. V. et VI.) conse- riu m quens est, 1) ut civitas et postea nemini mortalium o m n i e subjecta sit, 2) omniaque, quæ conservando statu su m. suo necessaria esse existimat, libere peragere, nec 3) ab sum. ullo in exercitio iurium suorum turbari vel 4) ad redden- das gestorum rationes adigi possit. Qdum ergo hæc omnia, conjunctim accepta vocentur IMPERIUM SUMUM et ANYTEYONON: consequens est, 5) ut in omni civi- tate vel republica sit, imperium sumum et ~~anyteyony.~~ *)

*) Loquimur de REPUBLICA propriæ sic dicta, quam su- pra definitivus, quod sicut multitudo hominum, nulli alii mortalium obnoxia, et sub communi imperante securi- tatis suæ caussa consociata. (§. CIV. 3.) Quamobrem populus, ab alio victore in potestatem redactus, non rempublicam constituit, sed PRÆFECTURAM vel PRO- VINCIAM, quia aliis est obnoxius. Ex eadem ratione non reip. sed MUNICIPII nomine venit multitudo, sub commune quidem imperante, consociata, sed regno ta- men, vel reipublicæ majori subjecta. Unde quamvis jure con-

consulti municipia s^ep^e vocent respuplicas, et hinc mentionem faciant rep*ublicæ* Antiochenium, l. 37. D. de reb. auct. jud. possid. Heliopolitanorum, l. 4. C. qui pot. in pign. Thessalonicensium, l. 23. C. de evict. Tusculanorum, l. 38. §. 5. D. de leg. 111. Sebastianorum, l. 21. §. 3. D. de am. Ieg. Arelatensium, l. 24. D. de usu et usuf*r.* leg. Sardianorum l. 24. D. de ann. legat. tamen ubi accuratus loquuntur, eos, qui pro civitate legatione fungantur, negant REIP. causa abesse l. 26. §. ult. D. ex quib. ciues. maj. Multum ergo refert, quo sensu accipias reip. vocabulum.

§. CXXX.

Quum ergo in omni civitate vel republica sit imperium sumum et *à vītā vītōvī*, (§. CXXIX. 5.) et cives tamen voluntates suas vel uni, vel pluribus, vel corum universo populo submiserint: (§. XV. 52.) consequens est, 6) ut quibuscumque voluntates suas submiserint cives, ii et imperio illo summo et *à vītā vītōvī* gaudeant, adeoque 7) illi à nemine, præterquam à Deo, judicari, multoque minus 8) à populo suppicio aliisque poenit adfici possint, adeoque 9) pestilentissimum sit illud dogma monarchomachorum, quod populus sit ipso rege vel principe superior, et 10) penes illum *realis*; penes hunc personalis tantum *majestas* reperiatur. *)

*) Est hæc doctrina Franc. Hotomani, Stephani Junii Brutti, cuius sub nomine alii Hub. Langetum, alii Ge. Buchananum, alii alios latitare contendunt, Sidney, Althusius, Pareus, Jo. Mitton, et alii, de quibus præter Obs. Haleni. VI. 1. legendus est Jo. Franc. Budd. Hist. jur. nat. et gent. §. LIII. Ceterum *πρότερον* illud *ψεύδει*, quo in transversum acti hi viri doctissimi populo omnia permittant in reges et principes, in eo consistit, quod constituentem semper superiorē esse exisdūtātā consti^tuto, quodque adeo populos, qui sibi regem et principem constituerit, (§. CXII. 38.) non possit non rege vel principe illo à se constituto esse superior. Sed id non minus absonum est, ac si servus, qui se ultro domino alicui in servitutem obnoxiam addixit, (§. LXXXIX. 8.) sese domino superiorē dicere vellet, quia sibi ipse dominum constituerit. Vid. Grot. de jure belli et pac. I. 3. 3. V. A. Zach. Huber. Diss. Lib. II. p. 124. sequ. Potius ratio-

ipsa satis agnoscit, eum non posse dici superiorem, qui alterius voluntati voluntatem suam ita submisit, ut voluntati suæ veluti renunciarit. Quod quum faciat populus, ubi coalescit in rempublicam: (§. CXXIX. 5.) qua, quæso, fronde is se rege superiorem dicet?

§. CXXXI.

At quia tamen eatenus tantum voluntati summorum imperantium voluntates suas submiserunt cives, Nec non quatenus id exigit finis societatis civilis, vel reipu- Machiavlicæ, (§. XV. 42. sequ.) id est, communis, ob vellista- quam potissimum in civitatem coaluerunt, securitas: rum. (§. CVII.) non possumus non inde colligere, 11) nefarie illos blandiri summis potestatibus, qui illis persuadent, dicere, quod libeat 12) nec civibus ab imperantibus fieri posse injuriam, immo 13) illorum vitam, existimationem, facultates, ipsamque conscientiam, ita in principum potestate ac arbitrio es- se, ut illis in solo obsequio relictā sit gloria. Ex quo fonte quum promanent omnia, quæ magna adsevera- tionē humano generi, obtrudere conati sunt Nic. Machiavellus, Thomas Hobbesius, et quicumque pos- fea obedientiam passivam defenderunt in Britannia: *) 14) hæc principia omnia non minus pestilentia esse, ac monarchomachorum dogmata, nemo temere nega- verit.

*) De Machiavello et Tho. Hobbesio omnia nota ac per- vulgata sunt. Nec quisquam est, qui non meminerit, quid inter auctores librotum, quos Julianum et Jovianum ins- cripserunt, aliosque viros doctos, contrariis studiis agi- tatum sit in Britannia. Quin et Grotium de jure belli et pac. I. 3. 8. sequ. quodammodo prælusisse huic doctrinæ de passiva, quam vocant, obedientia, non pauci censem, quamvis secundum eum vindicias dederit vir laudatissimus, Zach. Huberius ibid. p. 222. sequ. Sane sive vi aliquis sibi subjicerit populum, sive hic sibi impe- rantem ultro elegerit: nefas eūt principi, injuriis adficere populum suum, cumque hostili animo opprimere. Priore enim casu, dum in deditioñem accepit populum, hostilem animum depositit. Posteriore nihil potestatis habet, nisi quantum ei in se detulit populus: quem sane principi dedisse facultatem, ciuibis, tamquam mancipiis abuten- di, nemo dixerit. Nec jus sceleri datur loco I. Sam. VIII.

11. Sive enim illud **שְׁמַם הַלְּדָעַת** vel **jus regis**, de modo et facto explices, uti **jur. latroni**, I. 5. D. ad leg. **Pompeii paricidii**, sive de dominio eminenti, quod magistri **Judaorum faciunt**, et cum eo celebrerimus Thomas, ad **Haberii de iure civitatis**, I. 2. 7. 13. pag. 58. sive deique de **judicato**, ceterus obligatio, ut illi resisti nequeat, uti **ius accipit Paulus** I. 11. **D. de iusto et iure**, et hunc ipsum locum eruditissimamente interpretat V. A. Zach. Haberius, *ibid.* pag. 237. inde sane demonstrari non potest, ius tale esse imperantibus, quale illis Machiavellus et Hobbesius, eorumque instigatoribus, servum pecus, attribuere ausi sunt. Non sane tale ius sibi adrogantur.

Qualis apud vetere dious regnabat Ulisses,
Qui nulli civi dicto factus necbat.
Selicet hoc bonum. *Dit immortalibus aquas.*

S. CXXXII.

Impe- Quia ergo summi imperantes à nemine, præter
rantes sa- quam ad Deo, judicari, multoq[ue] minus supplicio ad-
crosan- fici possunt a populo: (§. CXXX. 6. 7.) merito in-
ti. de colligimus, 15) sacrosanctum esse omne summum
imperium, 16) sacrosactos et ipsos imperantes, a-
deoque 17) maximum crimen merito habendum esse
illud, quod perduelles, rebelles et seditionis admittantur.
Quin 18) quamvis forte in thesi concedendum sit,
iis, qui hostilem animum adversus populum ostendunt,
tamquam tyrannis, posse resisti: 19) in hy-
pothesi tamen illam regulam fere inutilem esse, certissimum est, quia imperantes à nemine, præter Deum,
judicari, adeoque et ab illo solo decidi potest, ve-
rente hostilem animum adversus populum gerant; nec
ne. *) magna fin.

*Magna hinc Byzantidi portar apexitua,
Si de illa populus Judicari non credit.*

^{*)} Plura eam in rem dixit Thomas. ad Huber. de jure civ.

1. 9. 2. 10. p. 316. sequ. Exempla plurima demonstrant
quam periculosis sit plebs iudicis.

quām periculōsum sit plebēi iudicium permittere de principiis actionibus.

Liberia Indicandi et rectificandi potest in talibus non

*recta iudicandi potest, populo traxim non
potest; at ubi interrante abenti de clementia*

*parere; ut vos imperantes aperire deserviunt
qui fecerit recte ut ceteri.*

qui puer potest, ut populus non ag- §. CXXXIII.
mittat nullum in iure sibi

noscat, it Vulneri inficto medellam
ibidem tunc.

adhibeti, vel nolit, vel non posset?

... vel nolit, vel non possit?

§. CXXXIII.

Quum tamen nec omnia promiscue liceant principi- Nec ta-
pi; (§. CXXXI.) consequens est, 20) ut ille vim me n
inferre non possit civium conscientiis, nec 21) quid quid il-
quam iis imperare, quod voluntati Dei, tamquam quid il-
premi legislatoris, refrageatur. (Lib. I. §. LXXXVII. iis li-
*) 22) Nec iure suo aliquem injuste ex sine prag- bet, li-
nante ratione privare, quum cives potius rerum sua- cer.
rum secure fruendarum causa in societatem civilem
coierint. (§. CVI. 17.) 23) Ut cibibus, in summa calamitate constitutis, liceat quidem omnia experiri,
ut jus suum obtineant, immo et, 24) imminente
majore periculo, patriam dulcique linquere arva : (§.
XXII. 71.) non tamen 25) arma corripere adver-
sus principem vel rempublicam. (Lib. I. §. CCXXXII.
19.)

§. CXXXIV.

Quamvis vero haec generatim de imperantibus di-
cenda sint: contingere tamen potest, 26) ut imper-
ium aliqui tradatur, certis pactis adstrictum, ad
taque lege commissoria, si pactis illis non satisficiat.
Tunc vero 27) injuriam non fieri imperantibus, ubi
subinde moniti ciuium libertatem opprimere non desi-
nant, si illis abrogetur imperium: ex natura pacto-
rum facile intelligitur, quenadmodum 28) et vitio
non verti potest ciuiibus, si eos, qui sibi imperium
sine justo titulo adrogarunt, et quibuscum nondum
transegerunt, deivative sunt, *) imperare prohi-
beant.

*) Hinc male Brutus et conjurati occidérunt Cæsarem. Quamvis enim hic imperium usurpare in civitate libera, idque sine justa causa extorsisset cibivis suis: hi tamen jam pridem in eo adiuvauerat, ac velut renunciaverant libertati sua. Et sane quum Brutus ipse apud Ciceronem Epist. ad Brut. IV. non audeat Annonium, hostilis, atque erga romplicatum manifestus, prajudicare, reque ad suum arbitrium traxa, eum tamquam hostem agitare: quo iuste interirem posuit Cæsarem, quem tantum abest, ut se- na-

natus populusque Romanus hostem judicari, ut potius ei solemniter dederit fidem? Quare nec recte rationi sat satis convenit illud Cæsaris apud Lucan. *Pharsal. Lib. I. v. 351.*

Detrabimus dominos urbi, servire parate.

Si enim urbs, id est, tota civitas dominos habere cupit: quo jure Cæsari aut cuicunque alii civi licuit bello civili illi dominos detrabere?

§. CXXXV.

Quum vero omne imperium sit summum atque Imperium: (§. CXXIX. 5.) consequens est, 29) ut rium secum illo conjunta sint omnia jura, sine quibus finis exserit societatis civilis, puta securitas, obtineri non posse per jura set, quæque conjunctim MAJESTAS, vel MAJESTATIS majesta- JURA adpellantur. Quum vero duplex sit illa securi- tis. Eatas, INTERNA, qua cives à concivibus securi præ- quid? et tantur, et EXTERNA, quæ ab hostium vi atque ar- quotu- mis defenditur respublica: facile patet, 30) duorum plicia? etiam generum esse jura majestatis, quorum 31) alia quæ ratione civium competunt, IMMANENTIA; alia, quæ erga exterios exerceri possunt, TRANSEUNTIA ad- pellantur. *)

N.B.

*) Omnia hæc turbarunt prudentes nostri, qui postquam ad ius publicum animum adpulerunt, id sibi negotii crediderunt solum dari, ut tamquam coqui Plautini, diversissima jura miscerent. Quam enim *II. Feud. 56.* de JU- RIBUS REGALIBUS, quæ cum feudis conjuncta esse solent, quædam legerent: eadem illa esse existimarent cum majestatis juribus; quum tamen multum intersit, utrum regalia quis, tamquam vassallus, dependenter uti vocant; an jura majestatis, tamquam summus imperans, independenter exerceat. Deinde, quum eo juris feudalis loco non omnia jura, quæ alias ab imperantibus exercentur, recenséantur: crediderunt doctores, ibi tantum agi de juribus, quæ salva majestate communicari cum vassallis possint, atque hinc ea vocarunt REGALIA MI- NORA, quibus MAJORA, id est, ut illis vissum, incommunicabilia opposuerunt. Ita adhuc plerique subduxerunt rationes, quos solide refellit celeberrimus Thomas. *ad Huberij de jure civ. I. 2. 6. 3. p. 91. sequ.* Quum ergo hic non sit questio de jure clientelari, sed publico uni-

ver-

versali, seu gentium: satius visum est, cavere ab illa confusione JURIUM MAJESTATIS et REGALIUM, et naturam jurium majestatis eorumque diversa genera potius ex reipublicæ vel societatis civilis indole, id est, ex ipso fonte, quam ex Henningii Arnișæ, Regn. Sixtini, aliorumque ejusdem commatis auctorum, lacunis derivare.

§. CXXXVI.

Si ergo INTERNA SECURITAS in eo consistit, ut ci- ves à civibus securi prætentur: (§. CXXXV.) ne- Quænam cesse sane est, 32) ut cum summo imperio conjunc- manen- ta sint jura LEGES FERENDI, 33) eademque ad fac- tia? tæ applicandi, quam SUPREMAM JURISDICTIONEM vo- care licebit, nec non jus 34) iis, qui quid contra leges admirerunt, malum aliquod repræsentandi, vel POENAS infligendi, 35) TRIBUTA et VECTIGALIA pro reipublicæ necessitate EXIGENDI, 36) ADMINISTROS et MAGISTRATUS CONSTITUENDI, denique 37) circa sacra æque ac 38) COMMERCIA aliaque, quæ ad decus ci- vitatis pertinent, operam dandi, ne quid resp. de- optimè. trimenti capiat.

§. CXXXVII.

Quumque et EXTERNAM SECURITATEM ab hostium vi et armis intendant ii, qui in communem coalue- Quænam runt rempublicam: (§. CXXXV.) consequens est, transun- 39) ut à summo imperio sejungi non possit jus FOE- tia? DERA percutiendi, 40) LEGATOS mittendi, 41) BEL- LUM gerendi, 42) faciendi PACEM, quippe sine qui- bus fieri non posset, ut salva sit civitas. Nisi enim fœdera pangendi jus haberet: impar sæpe esset res- publica impotentior potentiori. Si legatos mittendi fa- cultas denegaretur: fœdera non pangerentur. Si belli pacisque jus cessaret: non ullum esset medium vim vi repellendi, adeoque nec obtineri posset finis, qui in securitate consistit.

Eee

§. CXCIL.

Ad §. 136.

Circa sacra. Vide not. ad §. 183. in fine, ubi de jure Principis in sacra late agemus.

§. CXXXVIII.

An di- Hæc vero jura majestatis , quum ex summi im-
dia ac perii indole manifesto fluant , 43) ab illo divelli ne-
commu- queunt, ut non statim unitas voluntatis tollatur, et nas-
nicabi- catur respublica in republica. (CXXI. *) At quum tamen
lia ? sæpe ita misceantur vel omnes , vel plures rerumpubli-
carum formæ , ut una veluti alteram in officio conti-
neat : (§. CXVIII. 66.) contingere potest , 44) ut
vel omnia , vel pleraque majestatis jura non ob una
persona unove collegio , sed communiter à pluribus,
vel ab universo populo exerceantur , et tunc 45) o-
pus sit comitiis , in quibus summus imperans de com-
muni ordinum sententia hæc jura exerceat. *)

*) Exemplo esse potest florentissimum Britannæ regnum, in
quo , salvis potentissimo Regi prærogativis circa bellum
et pacem , nec leges novæ feruntur , nec tributa et one-
ra nova inducuntur , nec alia , quæ ad totius regni de-
cūs ac salutem pertinent , statuuntur nisi in regni comitiis,
¶ quæ ibi Parliamentum vocant. Ita et in Germania nihil ,
quod ad universum imperium pertinet , nisi de commu-
ni Imperatoris , Electorum , Principum ac Ordinum sen-
tentia decerni , idemque fere in Polonia , et hodie in
Suecia observari , salvis tamen augustissimo Imperatori
régibusque potentissimis prærogativis , quæ in Germania
reservata adpellantur , in vulgus notum est. Immo in ip-
sis specialibus Germanici imperii rebus publicis simile quid
obseravit Hert. de legib. consultat. et judic. in special. Imp.
Rom. Germ. rebuspubl.

§. CXXXIX.

Ceterum quia et forma reipublicæ initio totius
Impe- populi consensu constituta , et ipsæ personæ impe-
rium ad- rantes ab eodem populo electæ , iisque certæ leges
quiritur quæfundamentales præscriptæ sunt : (§. CXI. sequ.) fa-
vel per cile patet , 46) neminem adquirere sibi imperium
electio- nem , vel posse in republica , nisi volente populo , et secun-
dum fundam- per suc- tæ leges. Secundum eas
cessio- vero 47) aut ELECTITIA esse imperia , aut 48) suc-
nem. CESSIVA , 49) eamque divisionem non modo ad mo-
nar-

narchias , sed et ad aristocracias , et quoddammodo ad
democratias pertinere.

*) Sic quando intra paucas familias , ita veluti conclusum est
imperium , ut illis solis , qui ex illis prognati sunt , jure
sanguinis competat jus in senatu dicendæ sententiæ : A-
RISTOCRATIA illa procul dubio est successiva. Qua-
les aristocracias hodie fere Venetiis, Januæ, Epidauri , No-
ribergæ , florere observavit Hert. Elem. polit. I. 10. 16.p.
212, sequ. Contra sicubi optimates vel à populo cum ple-
na potestate eliguntur , vel ab ipso collegio cooptantur,
ELECTITIA erit aristocracia. Vid. Huber. de jure civit.
I. 8. 1. 17. p. 292. Sic et si in qua DEMOCRATIA
non aliis jus suffragii daretur , quam civibus ORIGINA-
RIIS , illa quoddammodo successiva esset : sin et adscititiis,
ELECTITIA similis.

§. CXL.

Imperium ELECTITIUM est , quando populus , inci-
dente interregno , sibi imperantem creat , et in eum ,
consentientem confert imperium. Quumque populus jus
illud eligendi vel ipse in comitiis exercere , vel cer-
tis personis in perpetuum dare possit : consequens
est , 50) ut is , qui ab illis , quibus eligendi jus est , tantis ?
pluribus suffragiis legitimus , pro legitimo imperante sit
habendus , *) dummodo 51) oblatum sibi imperium
accipiat , et 52) secundum leges fundamentales habi-
lis sit ad regendam rempublicam , quin et 53) ipsa
electio eo ritu ac ordine facta sit , quem leges pu-
blicæ vel mores civitatis ac reipublicæ exigunt.

*) Itaque vix legitimos dixeris principes , qui per sedi-
nem à turba , vel ab exercitu , cui eligendi jus non est ,
ad imperium sunt evecti. Quod postremum rempublicam
Romanam sæpenumero tantum non pessumdedisse , vel
exempla Othonis , Vitellii , Vespasiani , nec non Pse-
cennii Nigri , Clodi Albini , et Septimii Severi docent.
Hinc Plutarchus in Galba p. 1053. loquutus de tempore,
quo ; ut ait Tacit. Hist. I. 4. evulgatum fuerit imperii orca-
num , posse principem alibi , quam Roma , fieri , quassitam ,
inquit , convulsamque tunc esse rempublicam Romanam ,
quasi fabulosis Titanum motibus , (τοῖς λεγομένοις Τίτανοις

νάθοι καὶ περιβασι,) quum eodem pæne tempore hinc inde transferretur principatus ex avaritia et licentia militum, qui largitione et premiis corrupti imperatores imperatoribus, tamquam clavum clavo pepulerint. Vid. Petri Cunzii Orat. IX. p. 188. Adeo multum interest reipublicæ, in qua electitum est imperium, personas eligeantes, eligendasque, et ipsum modum formamque eligendi certis legibus ita definire, ne similia Titanicis illis motibus contingat.

§. CXLI.

Ex qua imperii electitii definitione (§. CXL.) Quid interregnum in hujusmodi imperio toties incidebitur? porro patet, 54) in hujusmodi imperio toties incidebitur? INTERREGNUM, id est, statum civitatis, à summo imperante ordinario destitutæ, quoties summus imperans vel moritur, vel ipse sese abdicat, vel à populo illi abrogatur imperium, 55) nisi populus, vivo ac volente imperante, alium elegerit, ipsi successorum. 56) Designatum illum successorem nihil juris habere vivo imperante, nisi quantum, volente illo, ei detulerit populus, vel 57) quantum ipse ei delegare velit imperans, sive absens, sive alia justa caussa impeditus, quo minus ipse præsit reipublicæ. *)

* Quum enim aliud sit, imperanti abrogare imperium, aliud, eidem successorem designare: fieri non potest, ut successori deferatur facultas imperium re ipsa capessendi, quin simul abrogatum eidem imperium videatur. Hinc animadvertisimus regibus Romanorum, quos, vivo imperatore, aliquando eligunt Germani, nihil potestatis re ipsa dari, nisi Imperatores absentes iis aliquam delegent, quod Carolum V. aliquando fecisse, novimus. Similis pæne est coadjutorum, quos vocant, conditio, quibus, vivis episcopis ac prælatis, nihil omnino potestatis competit, sed cettum tantum tribuitur jus succedendi, si sedem vacare, ut loquuntur, contigerit, ut adeo coadjutorum nomen sine omni ferant. Illustr. Boehmer. Jur. eccles. protest. III. 6. 23.

§. CXLII.

Quum vero hoc interregnum sit status civitatis, à summo imperante ordinario destitutæ, (§. CXLI. 54) nec tamen populus tunc cessare velit rempublicam,

dum

dum de novo eligendo principe consultat: consequens terregnus, 58) ut interea reipublicæ præesse debeant ma- adhuc su- gistratus extraordinarii, quocumque nomine veniant, persi- nique 59) vel nova electione, ordinum suffragiis, respubli- constituendi, vel 60) quod consultius est, in ante- cessum lege publica designandi, 61) quorum tamen G oportere potestatem, novo imperante electo, facile unusquisque intelligit. Quum vero hi imperan- tum vice fungantur ad tempus: mirum omnino est, 62) disputare viros doctos, an tempore interregnū vera supersit civitas vel respublica? quæque illi for- ma adsignanda sit? *) popularis, utique.

*) Pufendorff. de jure nat. et gent. VII. 7. 7. de hoc statuta philosophatur: Quia per posterius pactum, regem inter et cives initum, interna civitatis perfectio et summum imperium actu provenit: inde, subjecto proprio imperii sublatō, ad imperfectam formam regnum delabi, sic, ut primigenio tantum pacto cohæreat, de quo supra pluribus dictum. (§. CX.) Illi tamen pacto tem- pore interregni non parum firmitatis adere vocabulum communis patriæ, similiq; quod plurimorum fortunæ isti loco sint adnexæ. Itaque interregni tempore regnum recte quidem cum Livio I. 17. vocari posse civitatem si- ne imperio, et quasi exercitum sine duce: imperium tamen, (quod et à Grotio de jure belli et pac. I. 3. 7. observatur,) redire ad universum populum, adeoque formam quam- dam democratæ præ se ferre. Ita Pufendorfius, quem in plerisque et Hertius sequitur Elem. prud. civ. I. 12. 14. et Houtuyn. Polit. gener. §. C. n. VI. sequ. Enimvero, quum plerumque vel in antecessum designatus sit inter- N. rex, vel aliquis, vel plures, communis ordinum suffra- gio eligantur, qui ad tempus eadem cum potestate, im- mo et aliquando multo majore, præsent reip. quam ipse imperans, juraque majestatis saltem ea, quæ circa res moram non ferentes versantur, exerceant: vix excogitari potest ratio, cur non perfecta dici possit hæc, licet temporaria, reipublicæ constitutio, et monarchica qui- dem, si uni, dyarchica, si duobus, aristocratica, si plu- ribus, tamquam principibus intercalaribus, reipublicæ cu- opini.

§. CXLIII.

Ingenus: illud enim est ipsiusmodi: quod obsequio ovoni: 96: mob
successione: sive successione regnatrix: ut ex ea per-

§. CXLIII.

Succes- SUCCESSIVUM imperium est, quando populi decre-
to electa est familia quædam regnatrix, ut ex ea per-
lis in teg- sona aliqua semper præsit imperio, quamdiu ex pos-
nis, ubi teris aliqua superest, quæ per leges publicas præesse
populus possit. Quale imperium si constituere placuit: aut cer-
nihil in tum succedendi modum definitivit populus, aut nihil ea
specie de re disposuit. Posteriore casu 63) omnino præsu-
dispo- mitur, eum jus commune de successionibus ab intesta-
to probasse. At quia tamen nec tanta prudentia præ-
sumtio cadit in feminas, quanta in masculos, (§.
XLV. *) et præterea facile contingere posset, ut
per feminas regnum, veluti dotale, ad extraneos per-
veniret: hinc sane 64) feminæ non nisi in subsidium,
et deficientibus demum masculis, ad successionem vo-
candas patet. *) Denique quum et unitas voluntatis
sit veluti vita et anima reipublicæ, (§. CXV. 50.)
ea vero sperari non possit, si duo pluresve regnum
monarchicum vel pro indiviso administrent, vel illud
inter se partiantur: consequens est 65, ut è pluri-
bus, regi ultimo æque propinquis: primogenitus vel
primogenita prærogativa jure meritoque donetur. (Lib.
I. §. CCXCVII. *)

*) Sunt, qui feminas ad imperia plane ineptas atque inha-
biles existimant, veluti Joh. Bodinus, sed ex juris tan-
cum Romani principiis, quæ non stringunt gentes libe-
ras. Et sane quum in ipsa Hebræorum theocratia judi-
cis officio cum laude functa sit Debora, et omnium
fere gentium annales celebrent reginas, quæ sibi immor-
talem gloriam prudentia regnandi rerumque gestarum
magnitudine pepererunt: quis feminas indignas habeat
imperio? Attamen quum natura ut plurimum masculos
præ feminis quadam prærogativa donarit: non absurdum
est, existimare, has tantum in subsidium esse ad suc-
cessionem vocandas. Aristotel. Polit. I. 8. τίτη γάγ ἀρρεφόσα
τέλος ἡγεμονία τούτου, οὐ μή πέποντες παρὰ φύσιν. Mas-
sī in bac aliquid præter naturam existerit.

§. CXLIV.

§. CXLIV.

Ubi populus de successionis ordine dispositus, fa- Qualis i-
cile patet, 66) standum esse populi voluntati. (§. bi, ubi
CXII. 39) Et hinc 67) sive Francicam, quæ femi- populus
nas excludit, 68) sive CASTELLANAM, quæ easdem d i s p o-
admittit in subsidium, præferat: 69) sive lineæ, si- suit?
ve 70) gradus propioris habere malit rationem: si-
ve denique 71) extraordinariam plane et insolitam
succedendi rationem lege publica firmet: *) rata erit
populi voluntas, et sacrosancta habebitur lex illa fun-
damentalis et publica. Ex quo porro colligimus, 72)
posse etiam populum imperanti potestatem facere, suc-
cessorem, quem velit, sibi designandi, nec non, 73)
gliscentibus de jure succedendi litibus, partes suas in-
terponere: quamvis experientia doceat, de caussa tam
ardua plerumque, ut verbis Ennii utamur, non in ju-
re manum conseri, sed mage ferro rem agi.

*) Exempla quamplurima jam attulit Pufend. de jure nat.
et gent. VII. 7. 14. Modus tamen maxime regularis est li-
nealis, ut patri succedat primogenitus, ejusque posteri
primogeniti, quoad aliquis ex illa linea supersit. Hinc,
extincta linea regnatrice, admittatur ex proxima primo-
genitus, et sic porro, quamdiu aliquis ex primi adqui-
rentis posteris superest. Quæsitum etiam olim novimus,
utrum is, qui primus liberorum, sed ante regnum natus
est, an is, qui, jam regnante patre, in lucem prodiit,
primogenitura juribus gaudere debeat? Sed quum in pri-
mogenitura tantum ordinis natalium habeatur ratio, nulla
ratio est, cur frater natu minor ideo excludere debeat
natu majorem, quod illum, vagientem in purpureis in-
cunabilis, aula audiverit.

§. CXLV.

Itaque per electionem tantum persona electa; (§.
CXL.) ex jure SUCCESSIONIS tota familia regnatrix Interreg-
jus regnandi consequitur. (§. CXLIII.) Quumque a- num or-
deo prius jus cum persona expiret, posterius tam- d i n a-
diu duret, quamdiu durat regnatrix familia: conse- rium et
quens extraor-

dina - quens est , 74) ut , extincta persona electa , INTER-
RIUM . REGNUM ORDINARIUM 75) extincta familia regnatrice ,
EXTRAORDINARIUM *) incidat , et tunc 76) in ar-
bitrio populi sit , cui genti hoc decus de novo con-
ferre , et 77) utrum illam iisdem legibus , imperio
präfiscere , an arctioribus limitibus succedendi ordi-
nem , ipsamque imperantium potestatem , circumscri-
bere malit .

*) Tale incidisse ferebant Franci post annum DCCCLXXXVII . mortuis Lothario et Ludovico , Carolingia stirpis regibus . Hinc teste Glabro Radulpho Hist. II. 1. convenientes totius regni primates Hugonem , Ducem Parisiensem , in regem ungi fecerunt . Add. Aimon. de gest. Franc. V. 44. Sed et Russi , extincta Joannis Basildis prole , et principibus quibusdam tragicis , Borisio Gudenovio , Theodoro , Bori- sii filio , Demetriis falsis , et Joanne Zuskio , misere pre- reunitibus , electione quoque Uladislai Poloni male ceden- te , novam elegerunt domum regnaticem Michaelis , Theodo- ri , patriarchæ , filii , ex qua postea ad nostra usque tempora Alexius , Joannes , Petri duo et Anna , vastissimo illi imperio præsuerunt . Quod enim ad Catharinam imperatricem attinet , eam non successionis jure , sed extremo mari Petri I. judicio ad illud fastigium evectam esse , nemo ignorat .

§. CXLVI.

Quomo-
do vi ad-
quiratur
imperium ? Tales sunt imperium adquirendi modi , quoties ipse sibi populus imperantes constituit . Sæpe enim vi , et armis sibi aliquis viam munit ad imperium . Quo casu 78) populus devictus , licet coactus , tamen in novum illud imperium procul dubio consentit : (§. XVI. 45.) ac , 79) sive victor se eadem lege , qua antea principes usi sunt , imperium suscepturum , pollicetur , sive 80) novas sibi ac successoribus conditiones et plus potestates stipuletur , 81) sive quædam , quæ sibi priores principes adrogarunt , viciis remittat , id posteris pro lege esse oportet . *)

*) Hinc recte Grotius de jure belli et pac. III. 8. 1. 3. Po-
test , inquit , imperium victori adquiri , vel tantum , ut est in
rege , vel alio imperante , et tunc in ejus tantum ius succeditur ,
non alia : vel etiam ut in populo est , quo victor imperium ha-
bet .

bet ita , ut et alienare possit , sicut et populus poterat . Postremum tamen , quod de alienatione addit , paullo accura- tiorem meretur inspectionem . Nos dicimus , aut victorem cum rege tantum debellasse , aut cum ipso populo . Si prius: eum in jura victi principis succedere , nihilque mutare debere circa formam imperii , quemadmodum e. gr. Guiliel- mus Arausionensis , uxoris nomine bello cum Jacobo confecto , nihil circa formam regni Britannici mutavit . Sin posterius: eumdem suo jure transigere cum populo perdomi- to , adeoque in ejus arbitrio esse , velutne civitatem in pro- vincia formam redigere , quod Romani plerumque facie- bant , an ei durioris imponere jugum , an clementiæ edere specimen , et quædam iis remittere malit . Sic Alexander , clementissimus initio victor , Sidoniorum occupato regno , nihil mutavit circa imperii formam , illud Abdolomino res- tituisse contentus . Curt. IV. 1. Turcæ contra perdomito à se imperio Byzantino , jure victoriae multo duriorem con- ditionem imposuerunt , idem sentientes , quod apud Cæ- sarem de bello Gall. 1. 36. Ariovistus , ius esse belli , ut qui vicissent , iis , quos vicissent , quemadmodum vellent , imperarent . Denique Agesilaus , teste Xenophonte de Agesilao Rege Cap. I. §. 22. quicunque civitates in potestatem suam redige- bat , iis adimebat ea , οὐας ἀποδεντράς ἀνεγέρσθαι , quæ servi dominis præstante , προστατεύει , οὐας ἀπόβησις ἀγκυστὶς αἰθερία . eaque tantum imperabat , in quibus homines liberi magistratibus parent . Sed id quidem hodie rarissime fiet , multoque rarius id , quod de temporibus ante Ninum refert Ju. cin. Hist. I. 1. eos qui bella gesserint , non imperium sibi , sed gloriam , que- sisce , et contentos victoria abstinuisse imperio .

§. CXLVII.

Quæ quum ita sint , omnes utique modi adquiren-
di imperium à populi consensu , sive ultroneo , sive
viri , eaque vel justa , vel injusta , extorta , pendent . Divisi-
onem in regno , Ex eoque recte colligere nobis videmur , 82) non a-
deo firmo tali stare distinctionem inter imperia PA-
TRIMONIALIA et USUFRUCTUARIA . Quamvis enim eam usufruc-
tuaria .
primus invenerit Grotius de jure belli et pac. II. 6. 3. tuaria .
et I. 3. 12. eumque deinde magno agmine sequuti sint
viri docti : tot tamen difficultibus tota illa doctrina
premitur , ut , quæ imperia sint patrimonialia , quæ
usufructuaria , sciamus juxta cum ignarissimis . Vid.
Thomas. ad Huber. de jure civit. I. 3. 2. 15. pag. 69.
sequi . FF

§. CXCVIII.

§. CXLVIII.

An recte Nimirum Grotius existimat, quædam regna ita esse habeat se in impetantium dominio, ut inter vivos, et mortuorum divitias caussa, libere possint alienari; eaque ille PATRISIO? NONIALIA vocat. Quædam contra ita esse comparata statuit, ut illa alienandi facultas adempta sit imperantibus, quæ ipse USUFRUCTUARIA vocat, quamvis Thomasius *Jurisprud. div. III. 6. 135.* ea commodius FIDEICOMISSARIA dicē posse, moneat. Sed quum I) res, quæ in patrimonio alicujus est, non amplius sit communis, (Lib. I. §. CCXXXV.) adeoque nec publica, quippe quæ communionem, saltim positivam, ponit: (Lib. I. §. CCXXXVII. 13.) facile patet, regnum desinere esse rempublicam, et in familiam degenerare, (§. XC.) si sit in unius dominio vel patrimonio. Præterea II.) quum omnes civitates non imperant, sed securitatis communis caussa sint constitutæ: (§. CVI. 17.) ex hac quoque caussa regnum non potest esse patrimoniale, ut non statim desinat esse res publica. Vid. per illustris hujus provinciæ præsidis, Jo. Gothofredi de Coccejis, *dissertatio de testamentis principum Part. II. §. XVI.* sequ.

*). Itaque vere contradictionem involvit regnum patrimoniale, quia regnum species reipublicæ; (§. CXVI.) regnum vero patrimoniale res privata est. At præterea plerumque in circulum abit illa tot virorum doctissimorum suffragio probata doctrina de regnis PATRIMONIALIBUS et USUFRUCTUARIS. Si enim queras, an princeps quidam gaudeat facultate alienandi imperium, necne? respondent, permultum interesse, sitne regnum patrimoniale an usufructuarium. At si porro instes, rogesque, quid sit regnum patrimoniale, quid usufructuarium? per illud se intelligere, quod alienari possit, per hoc, quod non possit, respondent. Criterion vero certum, unde constet, quenam regna in patrimonio sint, quæ non sint, adhuc desideramus. Nam et despota, et bello adquisita, inalienabilia esse, nihil vetat, seu recte observat Huber. *de jure civ. I. 3. 2. 18.*

§. CXLIX.

§. CXLIX.

Ex quo recte colligere nobis videmur, 83.) non Regni a. posse ullum imperantem regnum vendere, 84.) dona- lienatio; re, 85.) permutare, 86.) dividere, 87.) testamento nisi con- alicui legare, vel 88.) aliis modis, quibus alias de sentiente patrimonio suo inter vivos et mortis caussa dispone- populo re solent homines, in alios transferre, 89.) nisi vel illicita. consentiat populus, vel 90.) hic eam de regno dis- ponendi illudque alienandi facultatem in regem vel ^{legi aliqua fun-} damentali...*)

*) Neque obstant exempla, quæ ex omnis ævi historia mag- no numero adcumularunt Grotius, Pufendorffius, et alii. Jam enim alios regna divisisse, jam testamentis eadem in alios transtulisse, legimus. Præterquam enim, quod non exemplis, sed recte rationis principiis, æstimanda est harum alienationum justitia: recte jam respondit perillus- tris Baro de Coccejis de testam. princ. Part. II. §. XVII. Vel effectum non habuere illæ alienationes: vel cum consensu po- puli, sive tacito, sive expresso, factæ sunt: vel etiam vis p̄evaluit.

C A P U T VIII.

De Juribus Majestatis immanentibus, quidque cir- ca ea justum sit.

§. CL.

JURA MAJESTATIS IMMANENTIA sunt jura, cum summo imperio inseparabili nexu coniuncta, et sine tamen inter quibus cives à civibus securi præstari non possent, nā in jus (§. CXXXVI.) Quum ergo illa securitas in eo con- titia ex- sistat, ut nemo ab altero cive lœdatur, suumque terna po- cique tribuatur, quod jure perfecto potest exigi: con- sequens est, i) ut ea præcipue posita sit in JUSTI- TIA EXTERNA, per quam intelligimus conformatiōnem actionum externarum cum lege: *) adeoque 2) non male ratiocinentur ii, qui, civitates etiam justitiæ fruendæ caussa constitutas esse, contendunt, ut data legibus vi, judiciis auctoritate, cultus agris, sacris bo- nos,